

Fodor Gábor (1935–1940) visszaemlékezése

Dél előtt s részben a délutáni előadók is szeretettel és szakértelemmel szóltak Náray-Szabó Istvánról, a nagy magyar kristálykémikusról. Szerves vegyész lévén nem tudnék ehhez hozzátenni, azonban mint a szegedi Eötvös Kollégium volt diákja, úgy érzem, nem szükségtelen visszaemlékezni arra, milyen sokat jelentett az én generációmnak az a szellem, a meleg baráti és elmélyülten tudományos légkör, amelyet Náray-Szabó István, mint kollégiumi igazgató teremtett meg Szegeden, s amelyért örökké hálás leszek Neki. Abban az időben az egyetemi szűk költségvetés arra készítette a tanszékeket, hogy lemondják az angolszász folyóiratok jó részét, így a szerves és gyógyszerési kémián 1934-ben abbamaradt a *Journal of the Chemical Society* (London) előfizetése, a *Journal of the American Chemical Society* pedig sose járt. Az Eötvös Kollégiumban azonban mindezeket, no meg a *Proceedings of the Royal Society*-t is megtaláltuk. Valóban fontos volt, hogy megismerjük a világ minden részének a tudományát, tehát ne csak német szemüvegen keresztül nézzük az akkor „német tudományként” elkönyvelt kémiát.

Hadd mondjak el egy szinte anekdotaként hangzó kis történetet. Bruckner Győző rám bízta a veratril-alkohol előállítását. A rendelkezésemre álló szakirodalom szerint az egyetlen lehetőség a veratrumaldehyd katalitikus hidrogénezése volt. Este az Eötvös Kollégium könyvtárában búvárokodtam, és kezembe került a *J. Amer. Chem. Soc.* 1935. évfolyama, amelyben Davidson és Bogert leírta a keresztezett Cannizzaro-reakciót: a formaldehyd az aromás aldehidet lúgos közegben aromás alkohollá redukálja, miközben maga hangyasavvá oxidálódik. Azonnal visszamentem a laborba, s egy egyszerű lombikban, minden túlnyomás nélkül megismételtem a kísérletet. A leírás pontos, megbízható volt, s én megtanultam, hogy az amerikaiak is tudnak kémiát csinálni.

Talán ennél is fontosabb volt az a szabad szellem, amelyet élveztünk. Náray-Szabó igazgatónk egyetlen kritériuma a kollégiumi felvétel tekintetében a tehetség volt. A világos fejű, tehetséges diákok gyakran nagyszerű humorérzékükkel is kitűntek. Emlékszem Czike Kálmánra, aki az Ásványtanon volt gyakornok s néhai főnökéről, Szentpétery Zsigmondról „Zsiga méltóságos” címmel írt kroit. De Tarnóczy Tamás és Pócza Jenő se ment a szomszédba humorérzékért. Visszagondolok Zerinváry Szilárdra, a hallatlanul sokoldalú geográfusra és költőre, Závodszy Leventére, akit agyhártyagyulladás késleltetett tanulmányai befejezésében. Felnéztünk Sasvári Kálmánra, aki igazgatónk legközelebbi munkatársa volt. Aztán az élet elsodort egymástól bennünket, de mindannyian felejthetetlen élménynek tekintjük az Eötvös kollégiumi éveket, s meleg szeretettel és hálával emlékezünk meg Náray-Szabó Istvánról, a nagy tudósról és a Kollégiumban nekünk adott útmutatásáról.